

غفلت از سويه‌های...

کاهش مصرف خوراکی و موضوع سلامت جامعه، تنها یک روی سکه کاهش قدرت خرید است، روی دیگر سکه دردناک‌تر است و متأسفانه آمار مشخصی نیز درباره آن منتشر نمی‌شود. مشاهده‌های میدانی نشان می‌دهد باتوجه‌به کاهش قدرت خرید، عملاً هزینه‌هایی که خانوارها به‌خصوص گروه‌های کارگری برای تفریح و سرگرمی و بهداشت عمومی خود می‌کنند، به سمت صفر شدن میل کرده است. این یک واقعیت است که کارگران دیگر قادر نیستند برای تفریح و سرگرمی خود هزینه کنند و وقتی این اتفاق بیفتد کسی باید در جلسات شورای عالی کار باشد که بگوید چه اتفاقی برای روح و روان جامعه می‌افتد. بررسی‌های میدانی گروه‌های کارگری نشان می‌دهد بیش از ۹۹درصد سرپرستان خانوار ما برای آموزش خود هزینه‌ای کنار نمی‌گذارند و هرچه در این حوزه بخواهند هزینه کنند، برای فرزندانشان است. این‌ها زنگ‌های هشدار جدی در حوزه اجتماعی است که می‌گوید ما در آینده آسیب‌پذیرتر خواهیم شد. در مسئله هزینه‌های بهداشتی و درمانی، از کل جامعه آماری ۶۰۰ نفر سرپرستان خانوار ما، فقط پنج نفر در یک سال گذشته برای ترمیم دندان‌های خود هزینه کرده بودند و الباقی به‌محض روبه‌روشدن با مشکل، دندان‌های خود را کشیده بودند. جالب این است که جامعه آماری محدود به شهر تهران بوده و به احتمال زیاد در استان‌ها و مناطق دیگر وضع از این هم بدتر خواهد شد. یعنی نان‌آوران خانوار کارگری اعم از زن و مرد هرچه داشته کنار گذاشته‌اند و از تفریحات، آموزش، بهداشت و درمان خود به‌اصطلاح زده‌اند. متأسفانه این گرایش به‌تدریج و به تازگی‌ر در حال سرایت به فرزندان این خانوارها هم هست.

در بحث آموزش، آسیب‌های جدی‌تری در راه است و متأسفانه به‌دلیل تأمین نبودن معیشت خانوارهای کارگری، فرزندان این خانوارها به مرحله بازماندن از تحصیل رسیده‌اند و به‌طور قطع اگر با همین منوال ادامه دهیم، شاهد گسترش کودکان کار و خیابان هم خواهیم بود. این‌ها حوزه‌هایی هستند که ما در آن‌ها ضعف جدی داریم. در مذاکرات و چانه‌زنی‌های مستقیم مزدی نیز به‌دلیل تمرکز صرف بر مسائل اقتصادی، مشکلات و آسیب‌های اجتماعی به حاشیه رانده می‌شوند. حتی دولت نیز به‌جای اینکه دو نماینده بی‌طرف به‌شورا معرفی کند، دو وزیر اقتصادی را قهرمایی خود را به جلسات دعوت می‌کند. واقعیت این است که کشور ما به‌شدت از ضعف نگاه اجتماعی به مسئله دست‌مزد رنج می‌برد که باید تا دیرتر نشده از این غفلت خودخواسته، اما بحران‌آفرین بیرون بیاییم.

عضو هیئت‌مدیره شورا‌های اسلامی کار (این گفتار بخشی از سخنرانی در نشست تخصصی به نام «بیم و امیدهای حداقل: حداقل دستمزد برای تأمین معیشت و تداوم اشتغال» است که موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی برگزار کرد)

سهم ما در اصلاح...

نمی‌خواهم منکر اهمیت سیاست‌گذاری کلان بر زندگی مردم و جامعه شوم، بلکه می‌خواهم بر عبور از تعلیق تأکید کنم. اگر امکانی برای سیاست‌گذاری کلان بود، چنین کنیم، اما تا آن زمان در انتظار نشینیم، اصلاحات را به محدوده خویش ببریم. «بی‌تفاوتی» بیماری گُشنده و مسری روزگار ماست؛ دست به کاری زبیم پیش از آنکه بدان مبتلا شویم. در پایان ترجیح می‌دهم از اوضاع کلان رفاهی در سال ۱۳۹۸ برآوروی ارانه نکنم، در عوض ترجیح می‌دهم چشم‌امید به‌جوانه‌پیوندهای اجتماعی و رویش دوباره گروه و اجتماعات خودجوشی بدونم که همراه با بهار برخواهند آمد و بی‌منت بازار و دولت، با اصلاح و آفرینش راه نسوم، به جهان اجتماعی و رفاه اجتماعی مان رنگی دگر خواهند زد. همان‌گونه که در اسطوره‌ها نیز «قئوس» نه از آسمان دولت، نه از تندباد بازار، بلکه از زمین مردم برمی‌آید و هوای تازه را به مردمان می‌بخشد. کوتاه آنکه «امید» آرزوی موهوم نیست، مخلوق اراده ماست.

پژوهشگر رفاه و سیاست‌گذاری اجتماعی

بنگاه‌های کوچک: گرفتار ریزش تقاضا

محسن صالحی‌نیا، معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت گفته است، ۱۰ هزار واحد تولیدی در کشور با رکود دست‌وپنجه نرم می‌کنند. وی با بیان اینکه ۲۲درصد کل واحدهای کوچک و متوسط کشور دچار رکود هستند، گفته هم‌اکنون ۱۳ هزار واحد صنعتی معادل ۳۰درصد کل بنگاه‌ها، با ظرفیت زیر ۵۰ درصد فعالیت می‌کنند و ۱۳ هزار واحد نیز که از نظر برابری معادل ۳۰درصد کل است، با ۵۰ تا ۷۰درصد ظرفیت خود کار می‌کنند. به گفته صالحی‌نیا، تنها هفت هزار بنگاه در کشور با ظرفیتی بیش از ۷۰ نفر فعال هستند که این تعداد معادل ۱۵درصد کل واحدهاست.

۲۸ | کتبی‌نو

ویس‌شتره

مروری بر مهم‌ترین رویدادهای ۹۷

۱۶ نکته از تلخی‌ها و شیرینی‌های سال ۱۳۹۷

پیمان شکنی، تحریم، تلگرام... یک سال پر ماجرا

بیاورد.

۱۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام یکی از مهم‌ترین نهاد‌های حاکمیتی امسال بود. رئیس این نهاد، آیت‌الله هاشمی شاهرودی، در زمستان امسال درگذشت تا آیت‌الله املی لاریجانی کمی زودتر، دوره ریاست خود بر قوه‌قضائیه را پایان بدهد و رئیس جدید مجمع شود. مجمع امسال البته تصمیم‌های مهم بازرگشت سپنتا-نیکام به‌شورای شهر یزد را گرفت هرچند در نهایت نتوانست در پرونده مهمی مثل FATF به تصمیمی برسد و این تصمیم را به سال آینده موکول کرد.

۱۳ خروج آمریکا از برجام اگرچه بر کلیت سیاست خارجی ایران در سال جاری سایه انداخت، اما یادمان نرود که بالاخره امسال بود که کلیت حقوقی دریای خزر به نتیجه رسید و البته امسال بود که چند روز با سخنان مضحک نتانیاهو در مورد وجود سایت هسته‌ای در توفورآباد بساط تفریح‌مان جور بود. با این وجود، در بهمن ماه، ماجرای پرتاب‌های ناموفق موشکی مان کمی کامسان را تلخ کرد؛ مخصوصاً اینکه متوجه شدیم محتمل است آمریکایی‌ها در این زمینه، مداخله و خرابکاری کرده باشند.

۱۴ ایران امسال متأسفانه شاهد چند حمله ایدایی برخی گروه‌های تروریستی تحت حمایت کشورهای متخاصم بود. از حمله به پایگاه سپاه در مرویان تا حمله تروریستی به مجلس و مرقد امام راحل و نیز حمله در رژه نیروهای مسلح در اهواز و البته حمله به پاسداران در سیستان و بلوچستان و ربودن چند مرزبان در همین ناحیه. با این حال انتقام سپاه از گروه‌های تروریستی عامل حملات اهواز و مرویان و نیز تشییع باشکوه شهدای این حملات، نشان داد که نه مسئولان و نه مردم نمی‌گذارند خون و یاد این شهدا پایمال شود.

۱۵ بهمن، علاوه بر جشن انقلاب، جشن پرشکوه دیگری هم با زمینه‌سینمایی داشت که به عقیده بسیاری از منتقدان سینمایی، یکی از بهترین جشنواره‌ها بود و نشان داد که در سال آینده استقبال خوبی از سینماها خواهیم داشت کما اینکه باران‌های سال زراعی کنونی از مهرماه، خیال ما برای سال آینده را کمی راحت‌تر خواهد کرد.

۱۶ در عرصه جهانی هم خبر تلخ و شیرین کم‌نداشتیم. خوشحال بودیم از اینکه کره‌شمالی و جنوبی توانستند با هم گفت‌وگو کنند و حتی از اتحاد حرف بزنند، ولی چه کنیم با ترامپ که با خودخواهی و تکبر، جهان را به سمت تنش می‌برد و با اقداماتی مثل تحریم ایران یا انتقال سفارت آمریکا به قدس یا حتی ساخت دیوار بین مکزیک و آمریکا و جداکردن کودکان از والدین مکزیک‌یی خود در مرز آمریکا، جهان را ناآرام و جهانیان را دل‌ننگران کرده است. البته چه کنیم با کشوری که حتی به روزنامه‌نگار خود یعنی جمال خاشقچی رحم نکرده و او را در کنسولگری خود در استانبول سلاخی می‌کند و در نهایت چه کنیم با جهانی که در برابر این جنایت‌ها سکوت کرده است.

بود.

داستان برخی از تعدی‌های جنسی هم از داستان‌های تلخ امسال بود. ماجرای تعدی یک معلم در یک مدرسه پسرانه در تهران آن‌قدر مهم بود که رهبر انقلاب دستور پیگیری قاطع آن را دادند. تجاوز به یک دختر بچه افغان و ماجرای دختران ایران‌شهر هم نشان داد که شاید لازم باشد جامعه مدنی در این زمینه بیش از پیش تلاش کند.

۹ مشکلات اقتصادی امسال کم نبود، ولی از آن سو باید گفت که در فضای مجازی و جامعه مدنی کمین‌هایی مثل «شفافیت تخصص ارز» یا «فرزندت کجاست» برای مقابله با رانت‌خواری شکل گرفت و از آن سو قوه‌قضائیه با گرفتن مجوز برخی تغییرات موقت در قوانین کیفری، مبارزه متفاوتی با مافساد اقتصادی را آغاز کرد. در کنار این موارد واکنش منفی جامعه مدنی به ماجرای نماینده سرواوان نشان داد که مردم مصونیتی برای مسئولان قائل نیستند و در برابر خطاهای آن‌ها به سختی برخورد می‌کنند.

۱۰ وقتی محسن چاوشی امسال ترانه خوزستان را خواند، صدایی رسا برای حمایت از مظلومیت مردم جنوب کشور برخاست، اما داستان کیفیت بد آب خرمشهر و اهواز، نشان دیگری از این مظلومیت بود که البته با تدبیر به‌موقع دولت، تقریباً با شیرینی، تمام شد و این شیرینی را بازندگی‌های خوب پاییز و زمستان و پر از آب شدن هورا العظیم و کور شدن سرچشمه‌های ریزگرد تکمیل کرد. در گوشه دیگری از جنوب کشور، ماجرای صید چینی‌ها در خلیج فارس داشت به یک تلخی دائمی تبدیل می‌شد که سپاه تصمیم گرفت با ورود به این ماجرا و حمایت از حقوق صیادان هرمزگانی، یک پایان شیرین برای این ماجرا، برپایمان بسازد.

۱۱ بعد از فیلتر تلگرام که اگرچه یک پیام‌رسان بود، اما خاصیت شبکه‌های اجتماعی را هم داشت، اینستاگرام به یک شبکه اجتماعی غالب تبدیل شد که طبیعتاً این موضوع به حاشیه‌هایی مثل ماجرای دستگیری مانده هژبری که در عرصه رقص فعالیت می‌کرد، تبدیل شد. با این حال، ویدئویی از یک گروه موزیک سرابازی شاد و سرحال، حالمان را خوب کرد و نشان داد که شبکه‌های اجتماعی در کنار حواشی آن‌چنانی می‌تواند چنین تصویری را هم برپایمان به ار مغان

برجام در اردیبهشت باعث شد قیمت دلار تا مرز بیست هزار تومان در تابستان هم برسد هرچند قیمت بعداً پایین آمد و در زمان نگارش این گزارش کمتر از سیزده هزار تومان است. افزایش قیمت دلار باعث شد برای برخی کالاها مزیت صادراتی ایجاد شود و برخی کالاها هم که با مواد اولیه وارداتی تولید می‌شدند افزایش قیمت و حتی کمبود در بازار را تجربه کنند. پوشک، گوچه‌فرنگی و گوشت مهم‌ترین این کالاها در سبد ازااق عمومی بودند هرچند بیش از هر کالای دیگری، امسال در مورد خودرو و قیمت بالای آن حرف زده شد.

۵ نمی‌دانم رفت‌وآمد مسئولان می‌تواند تلخی یا شیرینی باشد، ولی به هر حال امسال سال استغای نجفی و افشانی، شهردارهای تهران و روی کار آمدن پیروز حناچی بود و دو سال استعفا و خروج از کشور کاوه مدنی، معاون سازمان محیط‌زیست و البته سال بازداشت مرضوی و اجرای حکم او، حسن روحانی هم امسال چند وزیر چغر خود مثل عباس آخوندی، ربیعی، قاضی‌زاده هاشمی را از دست داد و البته اجرای قانون منع به کارگیری بازنشستگان هم باعث شد لشگری از مدیران مسن و با سابقه از بدنه مدیریتی کشور خارج شوند. با این حال، گرچه سال داشت با استغای ظریف، با تلخی تمام می‌شد، بازگشت او به دولت باعث شد که دست‌کم در این زمینه، کاممان شیرین باقی بماند.

۶ امسال سال فیلترینگ تلگرام بود. تلگرام در اردیبهشت فیلتر شد، اما با دو پلتفرم داخلی، تلگرام طلایی و هاتگرام در جامعه باقی ماند. با این حال نه پروژه دولت برای رفع فیلتر توئیتر و نه پروژه فیلتر اینستاگرام به نتیجه نرسید تا اینکه حتی در نهایت، از آذری جهرمی، وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات هم به‌خاطر عدم اجرای احکام فیلترینگی شکایت شد.

۷ دوست داشته باشیم یا نه، امسال سال برخی اعتراضات مردمی و صنفی هم بود. اعتصاب کردستانی‌ها در اعتراض به وضعیت کولمبری، اعتراض کارزونی‌ها به تغییرات در تقسیمات کشوری این شهرستان و برخی اغتشاشات در گوهردشت کرج در مردادماه و در کنار اعتصاب صنفی و اقتصادی کامیون‌داران و در نهایت اعتراض کارگری فولاد اهواز و نیشکر هفت‌تپه هم اعتراضات امسال

هنوز تا جبران این شکاف راهی طولانی در پیش است، اما روند فعلی به‌عنوان یکی از دست‌اوردهای دولت در این حوزه مورد پذیرش کارشناسان قرار گرفته است. هرچند خرابی‌هایی که از دولت‌های گذشته به دولت بازدهم به ارث رسیده، میزان شکاف دستمزد‌ها را به حدی بالا برده که شاید این افزایش‌های پی‌درپی حداقل مزد بالاتر از نرخ تورم، اثر موردنظر را در تقویت قدرت خرید کارگران نداشته باشد. در واقع می‌توان گفت، تجمع اثرات مثبت کاهش تورم و حمایت دولت از منافع کارگران در کنار توجه به

• مصطفی مسجدی آرانی •
• روزنامه‌نگار •

سالی دیگر هم تمام شد و اگرچه ۹۷، سالی سخت بود، اما باز هم مثل بقیه سال‌ها، توام با تلخی و شیرینی بود. مرور این تلخی‌ها و شیرینی‌ها به ما کمک می‌کند که بدانیم از چه مسیری، از فروردین به اسفند رسیدیم و یک سال دیگر بزرگ‌تر شدیم. مرور امسال «آینه‌نو» بر سالی را بخوانید که راستش را بخواهید، اگر در یک قاب کلی آن را تماشا کنیم، شاید ته دلمان دوست داشته باشیم «برود و دیگر برنگردد.»

۱ رهبر انقلاب امسال را سال حمایت از تولید ملی و کالای ایرانی نامیدند و همین موضوع موجب رویکردهای مثبتی در زمینه استفاده از کالاهای تولید داخل و حمایت از تولیدگران ایرانی و حساسیت نسبت به تعطیلی برخی کارگاه‌های تولیدی مثل توی پارس شد. اجتماع بزرگ بسیجیان در ورزشگاه آزادی و بیانیه گام دوم رهبر انقلاب نیز از دیگر مواردی بود که بازتاب‌های مهمی در فضای مجازی داشت.

۲ سال را با «پایتخت» آغاز کردیم و ایده خلاقش در پیوند زدن خانواده مازندرانی با ماجرای سوریه، پایتخت در ایام عید جریان اصلی تلویزیون ایران بود و نشان داد که حتی پیام‌های ایدئولوژیک از قالبی مناسب قابل عرضه به جامعه ایرانی است. سال با «بانوی عمارت» هم تمام شد تا ترکیب داستان عاشقانه فجری و صدای محسن چاوشی، موجی البته کم‌رق‌تر از «پایتخت» را برای تلویزیون در زمستان بسازد. تلویزیون البته امسال داستان‌های دیگری هم داشت که روی تلخش برای بسیاری از مردم، ناسازگاری مدیر جوان و جدید شبکه سه با عادل فردوسی‌پور و برنامه نودش بود.

۳ در همان آغاز سال، پرسپولیس با قاطعیت قهرمانی‌اش در لیگ را جشن گرفت و البته در تابستان و پاییز با کاری کارستان توانست با پنجره بسته، به فینال لیگ قهرمانان آسیا برود هرچند در نهایت نتوانست قهرمان این رقابت‌ها شود. استقلال هم البته سرش بی‌کلاه نماند و قهرمان جام حذفی شد. با این حال مهم‌ترین تصویر فوالبی امسال برای ما جام جهانی است و بُرد دقیقه آخری از مراکش و پناالتی که بیرونوند از رونالدو گرفت. با این حال ما نه از گروه‌های صعود کردیم و نه نتوانستیم در زمستان به آرزوی چهل ساله قهرمانی جام ملت‌های آسیا برسیم تا در نهایت بیلان کارنامه عملکرد کی‌روش، سرمری تیم ملی، منفی شود و از ایران برود. این فهرست را با تلخی تمام نکنیم و یادمان باشد که فغانی، داور بین‌المللی ما نتوانست در جام جهانی بدرخشد و حتی داور درمبنی این رقابت‌ها باشد و البته همین امسال بود که فوتسالیست‌های بانوی کشور موفق شدند قهرمان آسیا شوند.

۴ امسال بدون شک سال دلار بود. خروج آمریکا از

هم امیدهایی را نسبت به آینده برقرار کرده است.

■ امید و چالش

برای بررسی عملکرد هر دستگاه دولتی در هر حوزه‌ای باید مجموعه عملکرد اقتصادی را در نظر گرفت. برای بررسی کارنامه رفاهی در سال جاری هم نمی‌توان جزیره‌ای و به‌دور از واقعیت‌های اقتصادی قضاوت کرد. با در نظر گرفتن شرایط کلی حاکم بر اقتصاد کشور عملکرد حوزه رفاه قابل قبول است.